

הצעת חוק חוזה הביטוח (תיקון מס'...) (קביעת שיעור מזערי לריבית המיוחדת בביטוח סיעודי),

התשע"ז-2017*

1. תיקון סעיף 28א בחוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 28א, במקום "שתחושב" יבוא "ולעניין מבטח בביטוח סיעודי – בשיעור שלא יפחת מפי עשרה מאותה ריבית, אלא אם כן החליט בית המשפט לקבוע שיעור נמוך מכך, מטעמים מיוחדים שיירשמו; הריבית המיוחדת תחושב".
2. תחולה הוראות סעיף 28א לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, יחולו על תביעות שהוגשו לבית המשפט ביום תחילתו של חוק זה ואילך.

דברי הסבר

סעיף 28א לחוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 (להלן – החוק), מסמך את בית המשפט לפסוק ריבית מיוחדת אם חברת ביטוח לא שילמה את תגמולי הביטוח שלא היו שנויים במחלוקת בתום לב במועדים הקבועים בסעיף 27 לחוק. הסעיף מבחין בין סוגי ביטוחים: לגבי ביטוחים אישיים בית המשפט חייב לפסוק ריבית מיוחדת, ולגבי יתר הביטוחים בית המשפט רשאי לפסוק כך. ביטוחים אישיים מוגדרים בסעיף כביטוח חיים, ביטוח תאונות אישיות, ביטוח מפני מחלות ואשפוז (ובכלל זה ביטוח סיעודי), ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (כלומר ביטוח רכב – חובה), ביטוח רכב (רכוש) וביטוח דירות ותכולתן, ולמעט ביטוח אחריות.

הריבית המיוחדת שאפשר לפסוק היום כפיצוי למבוטח לפי סעיף 28א לחוק, מוגבלת לשיעור מרבי של עד פי עשרים מהריבית הקבועה בהגדרה "הפרשי הצמדה וריבית" בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961 (להלן – חוק פסיקת ריבית), ששיעורה כיום הוא 1%. הריבית המיוחדת מחושבת על תגמולי הביטוח ועל הפרשי ההצמדה לפי סעיף 28 לחוק.

בקרות אירוע ביטוח, המבוטח נמצא במצב פגיע, והתמודדותו עם תוצאות האירוע תלויה פעמים רבות באופן מלא בתשלום תגמולי הביטוח. לפיצוי לפי סעיף 28א לחוק תכלית עונשית, והוא נועד לאזן במעט את פערי הכוחות בין חברת הביטוח לבין המבוטח ולהרתיע את חברות הביטוח מעיכוב תשלום התגמולים באופן חסר תום לב.

בתחום הביטוח הסיעודי הבעיה של עיכוב בתשלום התגמולים היא חמורה במיוחד ונוגעת במקרים הקשים ביותר. מבוטח שהוא במצב סיעודי סובל מפגיעה חמורה בבריאותו וזקוק לתגמולי הביטוח באופן מידי כדי לשלם עבור הטיפול הרפואי שהוא נזקק לו; במרבית המקרים הוא אף אינו יכול לעמוד בעצמו על זכויותיו.

לפיכך, מוצע לקבוע רף מזערי לפסיקת הריבית המיוחדת לעניין ביטוח סיעודי. בהתאם לתיקון המוצע, מבטח בביטוח סיעודי שלא שילם את תגמולי הביטוח שלא היו שנויים במחלוקת בתום לב במועדים הקבועים בסעיף 27 לחוק, יחויב על ידי בית המשפט בריבית מיוחדת שלא תפחת מפי עשרה מהריבית הקבועה בהגדרה "הפרשי הצמדה וריבית" בחוק פסיקת ריבית. בית המשפט יהיה רשאי

* הצעת חוק מס' פ/20/2157 (מספר פנימי: 569008); הועברה לוועדה ביום ח' באדר א' התשע"ז (17 בפברואר 2016).
¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 94; התשע"ז, עמ' 26.

להפחית את השיעור האמור, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

אמנם, פיצוי בעל יסודות עונשיים הוא חריג במשפט האזרחי ואין נוהגים לקבוע רף מזערי לפיצוי מסוג זה, אך ההצדקה לכך במקרה זה נעוצה במאפיינים הייחודיים של הביטוח הסיעודי, שהפעלתו נדרשת במצבים הבריאותיים הקשים ביותר עבור המבוטח.

התיקון המוצע נועד להנחות את שיקול הדעת של בתי המשפט בפסיקת שיעור הריבית המיוחדת, כדי לעודד שימוש אפקטיבי יותר במכשיר זה, ובכך להגביר את ההרתעה כלפי חברות הביטוח מאי-תשלום תגמולי ביטוח סיעודי או מעיכוב בתשלומם בחוסר תום לב, ולהביא לתשלום תגמולים הוגן. בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית, תדון ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת באפשרות לתת שיקול דעת לבית המשפט לחרוג מהרף המרבי הקבוע היום לשיעור הריבית שבסעיף 28א לחוק.

בשל העובדה שהתיקון המוצע עוסק בסנקציה שהיא עונשית באופייה, מוצע לקבוע כי הוא יחול על תביעות שהוגשו לבית המשפט ביום תחילתו ואילך.